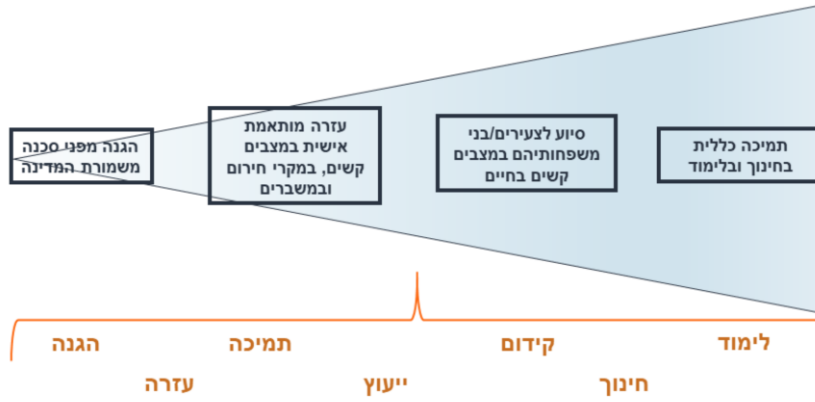

2.1.3 שירותי הרווחה לילדים ונוער – תמיכה, סיוע, עזרה, הגנה

משימות אלו באות לידי ביטוי בכל תחומי הפעילות תוך מתן הדגשים שונים ובהיקף משתנה.

2.1.3 שירותי הרווחה לילדים ונוער – תמיכה, סיוע, עזרה, הגנה

החוק לשירותי הרווחה לילדים ונוער (בספר החוקים הסוציאלי השמיני) מגדיר מגוון רחב של תפקידים ופעילויות המתואמות ביניהן (או אמורות להיות כך) על פי עקרון האיחוד בין שירותי הרווחה.

מצד אחד, ספר החוקים הסוציאלי השמיני מייצג מערך של שירותים סוציו-פדגוגיים הניתנים על בסיס אינדיבידואלי. מצד שני, הוא גם מפרט תפקידים רבונים להגנה על ילדים ובני נוער, אשר יש למלאם במסגרת סמכויות והתחייבויות שונות להתערבות מצד המדינה (ראו שקופית 2.1.2).

טווח השירותים והאמצעים משקף את הרבדים השונים של התפקידים של שירותי הרווחה לילדים ונוער:

1. להעניק לצעירים תמיכה כללית בחינוך ובלימודים. ככלל, השירותים הניתנים בתחום זה מיועדים לכל הילדים, בני הנוער והמבוגרים ובמידה מסוימת גם להורים. דוגמאות לשירותים אלה, הנחשבים לרוב כמובנים מאלהם ומנוצלים על ידי רבים, כוללות מעונות יום ומשפחותונים, עבודה עם נוער, עבודת חינוך לנוער ושירותי חינוך להורים ומשפחות. תוכניות אלו הן מרכיב הליבה של המשתתף הכללית של שירותי הרווחה לילדים ונוער.
  2. להציע תוכניות לסיוע ספציפי לאנשים במצבים קשים בחיים. הסיוע ניתן להורים בתהליך של פרידה או גרושין, להורים יחידנים ולצעירים שאינם זוכים להדמיוניות שוות מבחינה חברתית או אישית ומתקשים במעבר מבית הספר לחיים המקצועיים, בניסיון לפתור בעיות אפשריות בצורה יעילה מיד עם התעוררותן. אחת מהתכניות הללו היא "ההתערבות המוקדמת", צורת סיוע בין-תחומית המוצעת במשותף על ידי שירותי הרווחה לילדים ונוער ומערכת הבריאות בעשר השנים האחרונות.
  3. בספר החוקים הסוציאלי השמיני נקבעו שירותי סיוע ספציפיים לילדים, בני נוער ומבוגרים צעירים, הדקוקים לסיוע עקב:
    - יכולת חיסונית לקויה של הורה
    - משבר בהתפתחות האינדיבידואלית
    - אי-יכולת להשתלב בחברה עקב מוגבלות
    - לקויה בהתפתחות אישיותית (בקרב מבוגרים צעירים)
- לאזים עומדת זכות חוקית לקבלת השירותים האמורים. מתן השירות מבוסס על הצורך הקונקרטי בסיוע שחורג בהיקפו מהעזרה שניתנת במסגרת התשתית התומכת הכללית (בלבד) ועל הצורך לתכנן ולהתערבות בכל מקרה לגופו. להלן כמה דוגמאות לשירותים הניתנים:
- עזרה חינוכית
  - עזרה לילדים ובני נוער עם מוגבלות נפשית
  - עזרה למבוגרים צעירים

השירותים כוללים קשת רחבה של עזרה אשר נעה בין מתן שירותים בהיקף משתנה בבית הזכאי לבין יצירת הסדרים מגורים אלטרנטיביים לילדים ובני נוער בפנימיות או במשפחות אומנה.

4. שירותי הרווחה לילדים ונוער נכנסים לתמונה כאשר יש צורך להגן על ילדים ובני נוער מפני סיכון בשל חוסר יכולתם של ההורים לעשות זאת בעצמם (הגנה במקרים של סיכון לשלום הילד). מדובר בתפקיד ריבוני שנמצא באחריותה של לשכת הרווחה לנוער, בלא תלות ברצונם של הנוגעים בדבר, אולם כרוך במעורבותם. התפקידים הריבונים אינם כוללים רק מניעת סיכון ישיר (כמו לקיחה למשמורת), אלא גם השתתפות רשויות הרווחה בסכסוכים משפטיים בבתי המשפט לענייני משפחה או בתיקים פליליים המתנהלים נגד בני נוער. תפקידים אלה משקפים את הסמכות של גופי הרווחה הציבוריים בתור דרוע של "משמורת המדינה". תפקידים ריבונים אלה מעודדים לסייע למלא את אחריותה להבטחת הטיפול והדגה לילדים ובני נוער.

בהתחשב בכך ששירותי הרווחה לילדים ונוער הם ישות המאגדת תחתה כמה תחומים, על אנשי המקצוע העוסקים בתחום להיות מודעים לכלל התפקידים ותחומי הפעילות. לא מספיק שיתמקדו בתחום אחריותם בלבד, שכן תפיסה מובדלת ומצומצמת ענין זו תעמוד בניגוד לכוונה והפילוסופיה שמאחורי רווחת הילדים והנוער. ללא קשר לתחומי הפעילות הספציפיים שלהם, על אנשי המקצוע להיות מודעים למקומם במערכת, לשתף פעולה ולעבוד בצורה פרודוקטיבית בכל התחומים הנוגעים במערך הרווחה. לפיכך, כל המשימות בתחום (לימוד, חינוך, ייעוץ, תמיכה, סיוע והגנה) באות לידי ביטוי בכל אחד מתחומי הפעילות, גם אם החלקן יש משקל גדול יותר מאשר למשימות אחרות בתנאים הקיימים.

לקריאה נוספת

Böllert, Karin (ed.) (2018): Kompendium Kinder- und Jugendhilfe, Wiesbaden.
 Hansbauer, Peter/Merchel, Joachim/Schone, Reinhold (2020): Kinder- und Jugendhilfe – Grundlagen, Handlungsfelder, professionelle Anforderungen, Stuttgart.
 Jordan, Erwin/Maykus, Stephan/Stuckstätte, Eva (2015): Kinder- und Jugendhilfe – Einführung in Geschichte und Handlungsfelder, Organisationsformen und gesellschaftliche Problemlagen, 4th revised edition, Weinheim and Munich.
 Münder, Johannes/Meysen, Thomas/Trenczek, Thomas (eds.) (2019): Frankfurter Kommentar SGB VIII Kinder und Jugendhilfe. 8th edition, Baden-Baden.
 Schröder, Wolfgang/Struck, Norbert/Wolff, Mechthild (eds.) (2016): Handbuch Kinder- und Jugendhilfe, 2nd edition, Weinheim and Munich.
 Wiesner, Reinhard (2021, in publication): SGB VIII - Kinder- und Jugendhilfe, Kommentar, 6th edition, Munich.